

Nebe na zemi

SVATODUŠNÍ SVÁTKY

Letnice (letos 8. června) jsou křesťanským svátkem připomínajícím seslání svatého Ducha učedníkům a celé církvi. Slaví se padesát dní po Velikonocích (odtud jejich pravoslavný název Padesátnice), v době židovského svátku dožínek, který byl později spojován s oslavou vydání Zákona. Dnes se letnice čili svatodušní svátky oslavují jako vznik církve.

Křesťanská tradice spojuje letnice s událostí popsanou v knize Skutků apoštolských. Kristovi učedníci se shromáždili v jednom jeruzalémském domě, aby se společně modlili, vzpomínali na svého Mistra a přemýšleli, co mají dál dělat, když se stalo něco velmi zvláštního. V domě se ozval hukot, jako by se jím hnal vichr, a na každého z přítomných sestoupil ohnivý jazyk. Učedníci byli naplněni Duchem svatým, ve vytržení vycházeli ven na ulici a promlouvali k překvapeným kolemjdoucím o Ježíši Kristu, který přišel, aby zachránil umírající svět. Nanejvýš podivné však bylo, že najednou nemluvili místní řečí, ale nejrůznějšími jazyky, jimiž se hovořilo v okolních zemích. Obyčejní neučené lidé tak byli náhle schopni zvěstovat evangelium celému tehdejšímu světu. Samozřejmě, že to vyvolalo poprask, obdiv i výsměch, a místním chytrákům bylo hned jasné, o co jde – tihle pomatení stoupenci nedávno popraveného Ježíše se už po ránu opili a teď tu něco nesrozumitelně vykřikují.

DAR DOBRÉ SÍLY

Ale cizinci a vzdělanější jeruzalémští občané učedníkům rozuměli dobře. Nejprve se podivili, kde se takoví nijací lidé naučili tak dobře tolika cizím jazykům a pak s překvapením naslouchali apoštolu Petrovi, který shromážděnému davu začal vysvětlovat, co se vlastně stalo, když přišel Kristus, byl ukřižován a vstal z mrtvých. Vysvětloval jim, co se nyní děje tady před nimi na jeruzalémské ulici a co se následkem Kristova činu odehrává v celém světě a každém člověku, i když to není patrné. Některým lidem se tehdy otevřelo srdce, přijali Krista a byli spaseni, jiní toho ještě schopni nebyli, ale ve všech přítomných událost zanechala velký dojem. Učedníci tak najednou získali pomoc, aby se mohli vydat na cestu, kterou jim vzkříšený Ježíš přikázal: Jděte do celého světa a kažte evangelium všemu stvoření! Po Velikonocích měli pocit, jako kdyby odchodem Ježíše do nebes zmizela i všechna síla, kterou z něj předtím čerpali. Vlastně nebyli schopni nic pořádně dělat. Losem doplnili místo v kruhu dvanácti apoštolů, které se uprázdnilo o zrádce Jidáše – a pak čekali. Pán Ježíš jim přece slíbil příchod Božího Ducha, Přímluvce a Utěšitele, „kterého pošle Otec ve jménu mém, ten vás naučí všemu a připomene vám všechno, co jsem vám říkal“. Nový život ponořený do služby Bohu vyžaduje sílu, takovou, jakou v sobě člověk sám už nemá. Žít pro Boha a přitom nebýt naplněn Božím duchem je zoufalý a marný pokus, kterým se člověk chce vrátit zpět do nebe jen svými silami. Je to stejně marná snaha, jako kdyby chtěl orel vzlétnout až ke slunci: dávno předtím, než by mu, obrazně řečeno, blízkost slunce mohla spálit perutě; docela prostě a neobrazně by už nemohl dýchat, a tak by se král ptáků ještě rád vrátil zpět na zaprášenou zem, kde hrabou slepice. Nový život potřebuje dar Ducha, jinak není možný.

PRŮVODCE NA CESTU

Kázat evangelium všemu světu! Před učedníky stál úkol, který si snad nedovedli ani plně představit, natož aby na něj stačili. Přitom vůbec nešlo o technickou stránku věci. Jistě by dokázali vyrazit na turné po galilejských vesnicích a opakovat, co si zapamatovali z Ježíšova učení. Mohli pořádat přednášky a získávat další zájemce. Jenomže učedníci správně věděli, že evangelium o záchraně světa v Ježíši Kristu nelze učit jako techniku správných životních postojů. Nelze pořádat kurzy nového života v Kristu. Sám Kristus musí být přítomen v tom, kdo o něm mluví, a sám Kristus pak probouzí nový život v těch posluchačích, kteří se odhodlají ho přijmout.

Duch svatý očišťuje pozemského člověka, aby na sebe vzal alespoň zčásti svou původní podobu, kterou měl v ráji. Tak se připravuje v lidském nitru příbytek, do něhož může vstoupit Kristus, a člověk pak dokáže říci jako apoštol Pavel: „S Kristem ukřižován jsem. Nežiji tedy už já, ale živ jest ve mně Kristus.“ V těchto apoštolových slovech se skrývá tajemství. Přijmout Krista je možné jen přijetím jeho kříže, jen přijetím pohoršení, které kříž v člověku nevědomě vyvolává. Je zde otázka, na níž si musí každý odpovědět: Jak je možné, že to nejvyšší a nejvznešenější bylo poníženo až ke smrti a zániku? – A že právě tímto ponížením nejvyššího bylo dáno vítězství člověku?

Cesta zpět do nebe je možná jen přijetím kříže, to znamená, jen obětí. Jako Kristus obětoval sám sebe, tak i člověk potřebuje nabídnout celý svůj život jako oběť Bohu, aby se před ním otevřel život nový. Jeruzalémští učedníci se na svých shromážděních vnitřně rozhodli přijmout kříž, tak jako ho přijal i jejich Mistr. Proto mohli přijmout i svatého Ducha a ožil v nich Kristus.

CÍRKEV DUCHA

Plameny Ducha, které na učedníky sestoupily, ovšem neznamenal jenom rozšíření jejich jazykových schopností. Ani nebyly jen uschopněním k hlásání evangelia. Apoštol Pavel později vypočítává sedm darů Ducha svatého: láska, radost, pokoj, trpělivost, laskavost, dobrota, věrnost, tichost a sebeovládání. Všechno to jsou vlastnosti, které náleží nikoli tomuto světu, ale světu obnovenému, Božímu království. Učedníci přijímají Ducha nejen jako užitečnou výbavu ke službě, ale současně jim jeho dary proměňují celý život. Už nejsou vlečení touhou po pomíjivých obrazech tohoto světa, ale doslova prožívají Boží království. Jsou ještě tady na zemi, ale nebe jako by sestoupilo mezi ně.

Pro okolní svět to musel být opravdu nevšední zážitek. Jen si zkusme představit skupinu docela obyčejných lidí, kteří mají výše uvedené vlastnosti. Není divu, že přicházeli noví a noví lidé, toužící po Duchu. Nejprve v Jeruzalémě, později v dalších palestinských městech a nakonec po celé Římské říši vzniká křesťanská církev. Pod slovem církev si ovšem nesmíme představovat dnešní pevné církevní organizace s propracovanými teologickými a ideologickými systémy. Tehdy, úplně na počátku, byly jen skupinky a skupiny lidí, kteří přijali Ježíše Krista do svého srdce. Naplnění Duchem žili zcela novým životem, na prahu světa tohoto a světa příštího, který má přijít.

Časem se ovšem i mezi ně následkem slabosti, které se člověk v tomto světě nikdy zcela úplně nezbaví, vloudil strach a s ním nedůvěra. Začali si vytvářet pozemské řády a pravidla, kterým se měl každý podřizovat, a tak vznikla církevní instituce. Trvalo však ještě velmi dlouho, než ze života křesťanů vymizela volnost a než se víra v Krista proměnila v přísně formulované a závazné náboženské učení.

Ale Boží duch přicházel k lidem i tehdy a přichází také dnes, neboť nehledí na instituce. Boží jiskra svítí v každém, kdo svou duši Kristu pootevívá, a kdo ji otevře zcela, ten se obnoví a vzplane jako Boží svíce. A v tom plameni obnoveného člověka se proměňuje svět v Boží království.

Pavel TOMAN